

ПРИНЦИПИ ЗА ПЛАНИРАЊЕ СТАЗЕ

1.УВОД

1.1 СВРХА ОВОГ ДОКУМЕНТА

Ови принципи имају за циљ да установе стандарде за планирање и постављање стаза, да би осигурали регуларност такмичења, увели једнообразност и сачували јединствени карактер оријентиринга као спорта.

1.2 ПРИМЕНА ПРИНЦИПА

Стазе на свим ОСС такмичењима морају бити планиране и постављене у сагласности са овим принципима. Они, такође, треба да послуже као опште смернице за планирање и постављање стаза и на другим оријентиринг такмичењима. Термин оријентиринг се овде односи на оријентиринг ногама.

2.ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ

2.1 ДЕФИНИЦИЈА ОРИЈЕНТИРИНГА

Оријентиринг је спорт у коме такмичар уз помоћ карте и компаса, за најкраће могуће време, треба да посети одређени број тачака обележених на терену - контрола. Оријентиринг ногама може бити окарактерисан као тркачка навигација.

2.2 ЦИЉЕВИ ДОБРОГ ПЛАНИРАЊА СТАЗЕ

Циљ доброг планирања стазе је да такмичарима, према њиховим очекиваним способностима, понуди коректне стазе. Резултат треба да реално одражава техничке и физичке могућности такмичара.

2.3 ЗЛАТНА ПРАВИЛА ПЛАНИРАЊА СТАЗЕ

Планер стаза мора имати на уму следеће принципе:

- јединствени карактер оријентиринга као тркачке навигације
- регуларност такмичења
- задовољство такмичара
- заштиту природне средине, биљног и животињског света

- потребе медија и гледалаца

2.4 ЈЕДИНСТВЕНИ КАРАКТЕР

Сваки спорт има свој карактер. Јединствени карактер оријентиринга је да такмичар пронађе И прати најбољи пут кроз непознат терен а за што краће време. Ово захтева оријентиринг вештине: тачно читања карте, избор пута, рад са компасом, концентрација под психофизичким оптерећењем, брзо доношење одлука, трчање по различитим рељефним конфигурацијама, итд.

2.5 РЕГУЛАРНОСТ ТАКМИЧЕЊА

Регуларност је основни захтев у такмичарском спорту. Упркос велике пажње којом се приступа сваком кораку планирања стазе, срећа може лако постати веома важна у оријентирингу. Планер стазе мора размотрити све такве факторе да би осигурао да такмичење буде фер и да се сви такмичари суоче са истоветним условима на сваком делу стазе.

2.6 ЗАДОВОЉСТВО ТАКМИЧАРА

Популарност оријентиринга може се повећати једино ако су такмичари задовољни стазама. Пажљиво планирање стазе је неопходно да би се осигурало да стазе буду одговарајуће у погледу дужине, физичке и техничке тежине, положаја контрола, итд. У вези са овим је посебно важно да свака стаза буде примерена групи која се на њој такмичи.

2.7 ЗАШТИТА ПРИРОДНЕ СРЕДИНЕ

Природна средина је веома осетљива: живи свет може бити узнемирен а земља као и вегетација може бити оштећена услед претеране употребе. Животна средина укључује и људе који живе у зони такмичења, зидове, ограде, култивисано земљиште, зграде и друге конструкције, итд.

Обично је могуће наћи начин да се избегну најосетљивија подручја. Искуства и истраживања су показала да чак и велика такмичења могу бити организована у осетљивим подручјима без доношења штете, уколико су предузете мере опреза а стазе добро планиране.

Веома је важно да се планер увери да постоји добар прилаз терену, и да су све осетљиве зоне унапред идентификоване.

2.8 ГЛЕДАОЦИ И МЕДИЈИ

Потреба за стварањем добре опште слике оријентиринга треба да је стална брига планера стазе. Мора се потрудити да гледаоцима и новинарима пружи могућност да прате такмичење из што веће близине а да не наруше регуларност истог.

3. СТАЗА ЗА ОРИЈЕНТИРИНГ

3.1 ТЕРЕН

Терен мора бити одабран тако да свим учесницима може понудити фер такмичење. Да би се сачувао карактер спорта, терен мора да пружа услове да се по њему може трчати и да се може тестирати оријентиринг вештине такмичара.

3.2 ДЕФИНИЦИЈА СТАЗЕ ЗА ОРИЈЕНТИРИНГ

Стаза за оријентиринг је дефинисана стартом, контролама и циљем. Између ових локација које су дефинисане на терену и на карти, налазе се деонице на којима се такмичар мора сам сналазити (оријентисати).

3.3 СТАРТ

Стартни простор мора бити постављен и организован тако да:

- постоји простор за загревање
- такмичари који чекају на старт не могу видети коју су варијанту одабрали такмичари који су већ стартовали.

Тачка са које почиње такмичење на терену је обележена само контролном заставицом без уређаја за мерење времена и без икаквих ознака, а на карти троуглом.

Такмичари од старта морају да се суоче са проблемима оријентације.

3.4 ДЕОНИЦЕ

3.4.1 Добро планиране деонице

Деонице између контрола су најважнији део стазе и увелико одређују њен квалитет.

Добре деонице нуде такмичарима занимљиве проблеме читања карте и воде их кроз интересантан терен који нуди могућност избора између више могућих варијанти

(путева).

Унутар једне стазе треба понудити различите типове деоница, неке од њих базиране на интензивном раду са картом а друге на могућности брзог избора пута и преласка исте.

Такође треба варирати дужине и степен тежине да би присилили такмичаре да користе разне технике трчања и оријентације. Планер треба да мења правац суседних деоница, како би такмичар често морао да се оријентише.

Боље је да стаза има неколико врло добрих деоница повезаних са краћим, него да су деонице исте дужине али једнако слабог квалитета.

3.4.2 Регуларност деоница

Ни једна деоница не сме да садржи избор пута који може да резултује предношћу или губитком који не може да се предвиди читањем карте у такмичарским условима.

Морају бити избегнуте све деонице које наводе или подстичу такмичаре да пролазе кроз забрањене или опасне пределе.

3.5 КОНТРОЛНЕ ТАЧКЕ-КОНТРОЛЕ

3.5.1 Контролна места

Контроле су на терену смештене на објектима који су уцртани на карти. Такмичари их посећују по задатом редоследу, сами бирајући пут до њих. Ово захтева пажљиво планирање и проверу како би се обезбедила регуларност такмичења.

Посебно је важно да карта тачно одражава стање на терену у околини контроле и да су тачни правци и растојања из свих могућих углова приближавања контроли.

Контроле не смеју бити смежтене на/у малим објектима који се виде само са блиског одстојања ако у близини, на терену и карти, нема других објеката уз помоћ којих би такмичар могао доћи на контролу.

Контроле не смеју бити постављене на места где њихова видљивост, за тркаче који долазе из различитих правца, није иста, сем ако се то може проценити из карте или

описа контроле.

3.5.2 Функција контроле

Главни задатак контроле је да означи почетак и крај деонице.

Понекад је потребно употребити контроле за специјалну намену, н.пр. да спроведу такмичаре око опасних места или кроз пределе који нису обухваћени картом.

Контроле могу послужити као места за освежење, као и за присуство новинара и гледалаца.

3.5.3 Контрола

Опрема на контролном месту мора бити у складу са Правилима за такмичења.

Уколико је то могуће, контрола треба да буде тако постављена да је такмичар угледа тек

када пронађе описани земљишни или други објекат. Ради регуларности, видљивост контроле треба да је иста било да је на контролном месту такмичар или да није. Ни под каквим условима контрола не сме бити сакривена: када такмичар стигне на контролно место, не сме губити време тражећи контролу.

3.5.4 Регуларност контролног места

Контролно место је неопходно одабрати са великом пажњом и треба избегавати ефекат

"оштрог угла" где такмичари који напуштају контролу, наводе на њу такмичаре који долазе.

При постављању стазе оштри углови се требају избегавати

3.5.5 Близина контрола

Контроле различитих стаза које су постављене сувише близу једна другој, могу збунити

такмичара који је дошао на место контроле. У складу са чланом 19.4, контроле не смеју

бити ближе од 30 метара до следеће најближе контроле(15 метара за размеру 1:5000 и 1:4000). Штавише, једино у случају када су објекти, на којима су контроле, на терену као и на карти, потпуно различити, контроле могу бити ближе од 60 м(30 метара за размеру 1:5000 и 1:4000).

3.5.6 Опис контроле

Позиција контроле, уз поштовање објекта приказаног на карти, дефинисана је описом контроле. Тачно место контроле на земљишту и објекат представљен на карти не смеју доћи у питање. Контроле које се не могу лако и јасно дефинисати ИОФ симболима, нису погодне и треба их избегавати.

3.6 ЦИЉ

Најмање друга половина деонице између последње контроле и циља, мора бити јасно обележена тако да води такмичаре до циља.

3.7 ЕЛЕМЕНТИ ЧИТАЊА КАРТЕ

На добро планираној стази, такмичар је приморан да се концентрише на оријентацију током целе трке.

Делове који не захтевају читање картре треба избегавати, осим ако оне нису резултат доброг избора пута.

3.8 ИЗБОР ПУТА

Могућност избора пута присиљава такмичара да гледа карту, процењује терен и извлачи закључке. Могућност избора пута чини да такмичари размишљају независно и смањује могућност "шлеповања".

3.9 СТЕПЕН ТЕЖИНЕ

За сваки терен и карту, планер треба да испланира стазе разлите тежине. Степен тежине деоница може се варирати у зависности колико се близу или даље прате линијски објекти (путеви, стазе, јаруге итд).

Такмичари морају бити у могућности да према информацијама са карте, предвиде степен

тежине прилаза контроли, те да према томе одаберу прикладну технику и тактику.

Треба обратити пажњу на очекиван степен вештине такмичара, искуство и способност да читају и разумеју ситне детаље са карте. Посебно је важно погодити степен тежине за стазе намењене деци и почетницима.

3.10 ТИПОВИ ТАКМИЧЕЊА

Планер стазе мора да рачуна на специфичне захтеве које поставља одређени тип такмичења. На пример, за средње и спринт стазе мора се ићи на тачно читање карте и одржање високог степена концентрације дуж читаве стазе. Код стазе за штафете, морају се узети у обзир потребе гледалаца као би видели најзанимљивије фазе измене штафета.

Планер стазе за штафете мора применити добар и довољан систем раздвајања

3.11 ЧЕМУ ПЛАНЕР СТАЗЕ ТРЕБА ДА ТЕЖИ

3.11.1 Познавање терена

Планер стазе треба да је добро упознат са тереном пре него што приступи планирању места за контроле или деонице.

Такође мора бити свестан да на дан такмичења услови на терену могу бити различити од оних када је стаза планирана.

3.11.2 Тачно дозирати степен тежине

Веома је једноставно направити сувише тешке стазе за децу или почетнике. Планер стазе

мора пазити да не процењује тежину стазе према свом нивоу познавања оријентације или према својој брзини којом обилази терен.

3.11.3 Користити јасна контролна места

Жеља да направи најбоље могуће деонице, често повуче планера да употреби непогодна места за контроле.

Такмичари ретко уоче разлику између добре и одличне деонице, али одмах уоче ако су изгубили време услед сакривене контроле, нетачности или лошег описа контроле.

3.11.4 Постављање контрола довољно далеко

Иако контроле имају контролне бројеве не смеју бити толико близу једна другој да би могле збунити такмичаре који су коректно стигли на контролно место.

3.11.5 Избегавати прекомпликовани избор варијанти

Планер може видети и варијанте које никада неће бити употребљене, па губи време измишљајући проблеме. Такмичари обично изберу најбољу или "прву до ње" варијанту. Ово може уштедети доста времена при планирању стазе.

3.11.6 Правити стазе које нису превише физички захтевне

Стазе треба да су тако постављене, да нормално припремљен такмичар може истрчати већи део стазе.

Укупан успон једне стазе не би требао да прелази 4% од дужине најкраћег разумног пута.

Физичка захтевност стаза се постепено мора смањивати у ветеранским категоријама. Посебно се мора обратити пажња на стазе у категоријама М60 и Ж60 и старије јер ове стазе морају бити што мање физички захтевне.

4. ПЛАНЕР СТАЗЕ

Особа одговорна за планирање и постављање стаза мора имати искуства да процени и разуме квалитет стазе. Мора бити упознат са теоријом планирања стазе и мора знати да уважи специфичне захтеве различитих категорија и различитих типова такмичења.

Планер стазе треба да на лицу места процени различите факторе (који могу да утичу на такмичење) као што су: стање терена, квалитет карте, присуство гледалаца и учесника, итд.

Планер стазе је одговоран за стазе и за одвијање такмичења између старта и циља. Његов рад мора бити проверен од стране ОСС Контролора такмичења. Ово је веома важно, због мноштва могућности да се направи грешка која може проузроковати озбиљне последице.